

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **Z. Z.**, zast. JUDr. Antonínem Janákem, advokátem, se sídlem nám. T. G. M. 142, Příbram I, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 27. 8. 2008, č. j. 42 Cad 119/2008 - 23,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 9. 4. 2008, č. X žalovaná zamítla žádost žalobce o mimořádný hornický starobní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 76 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů a nařízení vlády č. 557/1990 Sb., s odůvodněním, že nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle uvedeného nařízení, o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům zůstávají zachovány do 31. 12. 2000. Nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisů platných před 1. 1. 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii nebo v I. (II.) kategorii funkcí zůstávají zachovány do 31. 12. 2018. Nárok na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisu uvedeného ve větě první přitom vzniká též pojištěncům, kteří dosáhli věku 50 let do 31. 12. 2010, pokud splňuje ostatní podmínky stanovené v tomto předpisu. V odůvodnění poukázala na podmínky stanovené pro přiznání starobního důchodu, tak jak jsou uvedeny v § 2 odst. 2 nařízení vlády č. 557/1990 Sb., podle kterého má nárok na starobní důchod v 50-ti letech věku občan, jestliže a) byl

zaměstnán nejmeně 10 roků v I. AA pracovní kategorii ve vybraných zaměstnáních v hornictví v uranových dolech, b) překročil nejvyšší přípustnou expozici a c) skončil výkon vybraných zaměstnání v hornictví v uranových dolech do 31. 12. 1990 v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice. Žalovaná konstatovala, že žalobce vykonával zaměstnání kategorie I.AA URAN, a to v době od 10. 9. 1980 do 10. 4. 1991, tedy více než 10 let, čímž splnil podmínky prvního nároku (zřejmě má být správně uvedeno „první podmínku nároku“). Nesplnil však podmínky stanovené § 76 zákona o důchodovém pojištění, neboť nejvyšší přípustnou expozici nepřekročil ke dni 31. 12. 1990 a nárok na starobní důchod k 13. 6. 2007 mu tak nevznikl.

Toto rozhodnutí napadl žalobce žalobou, v níž namítal, že pokud žalovaná rozhodla o zamítnutí žádosti o starobní důchod s odvoláním na podmínky uvedené v citovaném vládním nařízení, měla pak konstatovat, že se dané nařízení na žalobce nevztahuje a nárok žalobce měla posoudit podle platných předpisů důchodového práva. Pokud tak neučinila, zatížila řízení chybou. Žalobce konstatoval, že se na něj vztahuje nařízení vlády č. 557/1990 Sb. Termín ukončení zaměstnání v hornictví v uranových dolech do 31. 12. 1990 označil žalobce za diskriminační a doplnil, že platná právní úprava neumožňovala dotčeným horníkům ukončit zaměstnání v termínech, které nařízení stanovovalo. Nařízení totiž bylo vydáno dne 30. 11. 1990 a zveřejněno ve Sbírce zákonů dne 27. 12. 1990 s nabytím účinnosti dne 1. 1. 1991. Nebylo tudíž možné, aby zaměstnanec splnil podmínku ukončení zaměstnání z vlastní vůle, neboť s přihlédnutím k výpovědním lhůtám podle zákona č. 65/1965 Sb. nemohl dosáhnout ukončení zaměstnání. Žalobce podotkl, že nařízení vlády č. 557/1990 Sb. bylo aktem zaměstnanecké politiky a nemělo důchodový obsah. Srovnával zmíněné nařízení s ustanovením § 74a zákona č. 155/1995 Sb., vloženým do uvedeného zákona zákonem č. 264/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákoníku práce, (podle něhož má nárok na starobní důchod při dosažení věku 50 let pojištěnec, který vykonával před 1. 1. 1993 zaměstnání alespoň po dobu 10 let při těžbě, průzkumu a zpracování uranové rudy, které bylo podle předpisu účinných před 1. 1. 1999 zařazeno do první pracovní kategorie a zakládalo nárok na důchod při dosažení 55 let věku, nastoupil-li do zaměstnání v uranovém průmyslu před 1. 1. 1969 a věku 50 let dosáhl po 30. 6. 2006) a s podmínkami pro odchod do důchodu ve věku 50 let podle zákona č. 100/1988 Sb., a konstatoval, že různým pracovníkům byla v různých obdobích, která se nijak neliší a jejichž důvod není ve schopnostech zaměstnanců, přiznávána různá práva. Žalobce zdůraznil zásadu zajištění stejného principu důchodového zabezpečení pro srovnatelné skupiny zaměstnanců a namítal, že nařízení vlády č. 557/1990 Sb. stanovením lhůty do 31. 12. 1990 vytvořilo nerovnost mezi skupinami stejně dotčených pracovníků. V žádném ohledu nelze seznat rozdíl mezi pracovníkem, který skončil zaměstnání v uranových dolech ze stejného důvodu ke dni 31. 12. 1990, a zaměstnancem, který skončil tuto práci za platnosti stejného důchodového zákona po 1. 1. 1991. Zaměstnanec svou vůlí nemohl nijak ovlivnit, zda se na něj toto nařízení vlády bude vztahovat, či nikoliv. Uvedenou nerovnost považoval žalobce za porušení čl. 1 Listiny základních práv a svobod a poukázal na to, že by soud měl podat návrh na zrušení ustanovení § 2 odst. 2 písm. c) nařízení vlády č. 557/1990 Sb. Žalobce navrhl, aby soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalované k dalšímu řízení.

Krajský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 8. 2008, č. j. 42 Cad 119/2008 - 23, žalobu zamítl a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění poukázal na ustanovení § 29 a 76 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění a

ustanovení § 2 odst. 1 a 2, a § 3 nařízení vlády č. 557/1990 Sb., a uvedl, že z evidenčních listů důchodového zabezpečení je zřejmé, že žalobce pracoval ve vybraném zaměstnání v hornictví v uranových dolech od 10. 9. 1980 do 10. 4. 1991, tedy odpracoval shora uvedeným nařízením vlády požadovaných 10 roků ve vybraných zaměstnáních v uranových dolech. Skončil však výkon takového zaměstnání až 10. 4. 1991, to jest po termínu uvedeném v předmětném nařízení vlády, kdy je vyžadováno skončit výkon vybraného zaměstnání v uranovém dole do 31. 12. 1990. Krajský soud se neztotožnil s názorem žalobce o diskriminační povaze termínu 31. 12. 1990, proto věc nepředložil Ústavnímu soudu s návrhem na zrušení předmětného ustanovení. Konstatoval, že ne každá nerovnost je ipso facto diskriminací, zejména ne tehdy, jsou-li pro diferenciaci rozumné důvody. Nařízení vlády č. 557/1990 Sb. řešilo zcela jedinečnou a neopakovatelnou situaci v důlním průmyslu, kdy uranový průmysl byl utlumován razantněji než uhelný. Proto byly podle soudu stanoveny rozdílné podmínky v § 2 odst. 1 a odst. 2 citovaného nařízení. Soud poukázal na nálezy Ústavního soudu ze dne 21. 1. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 15/02, a ze dne 8. 10. 1992, sp. zn. Pl. ÚS 22/92, které se vyjadřovaly k otázce pojetí rovnosti.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas kasační stížnost z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Namítal, že názor krajského soudu vyslovený v napadeném rozsudku na posuzovanou věc nedopadá. Opakoval, že zmiňované nařízení vlády č. 557/1990 Sb. znevýhodnilo určitou skupinu osob nikoliv na základě objektivních a rozumných důvodů, ale na základě politického rozhodnutí o rychlém utlumení uranového průmyslu. S ohledem na datum vyhlášení tohoto nařízení dne 30. 11. 1990 a jeho zveřejnění ve Sbírce zákonů dne 27. 12. 1990 s účinností ke dni 1. 1. 1991 je zřejmé, že žádný z horníků postižených touto vyhláškou a ještě činných, nemohl dané podmínky splnit, neboť nemohl pracovní poměr ukončit; vyhláška tak bez rozumného a objektivního důvodu vylučuje jednu skupinu těžce pracujících horníků z pobírání starobního důchodu od 50 let. Stěžovatel doplnil, že práva horníků v uranových dolech byla diferencována na základě libovolného aktu, kterým byla jedna skupina horníků bezdůvodně znevýhodněna oproti ostatním pouze z důvodu politické vůle uzavření uranových dolů. Stěžovatel uzavřel, že krajský soud měl řízení přerušit a věc předložit Ústavnímu soudu za účelem posouzení ústavnosti nařízení vlády č. 557/1990 Sb. Navrhl, aby Nejvyšší správní soud z tohoto důvodu věc předložil Ústavnímu soudu, případně aby napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti souhlasila s napadeným rozsudkem krajského soudu.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel napadl rozsudek krajského soudu z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle kterého lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné právní posouzení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento

je nesprávně vyložen. Z obsahu kasační stížnosti lze dovodit, že jej napadl i z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Na první místě se Nejvyšší správní soud zabýval důvodností námitky stěžovatele, v níž vytýkal Krajskému soudu v Praze, že akceptoval chybu žalované, pokud za situace, kdy dospěla k závěru, že se na stěžovatele nevztahuje nařízení vlády č. 557/1990 Sb., neposoudila jeho nárok na starobní důchod v 50 letech podle dalších platných předpisů důchodového práva. Dovolával se v tomto směru důvodu kasační stížnosti, na nějž pamatuje ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., ačkoliv to v kasační stížnosti výslovně neuvádí. Nejvyšší správní soud se stěžovatelovou námitkou nesouhlasí, i když připouští, že v tomto směru je napadené rozhodnutí žalované do té míry kusé, že hraničí s nepřezkoumatelností pro nedostatek důvodů. Nicméně z jeho výroku je patrné, že žalovaná se nárokem stěžovatele zabývala nejen z hlediska splnění podmínek nařízení vlády č. 557/1990 Sb., ale i z hlediska splnění podmínek ustanovení zákona o důchodovém pojištění, konkrétně § 76 a § 74 – v návaznosti na předpisy důchodového pojištění platné před 1. 1. 1996. Citované procesní ustanovení však za vadu řízení spočívající v nepřezkoumatelnosti, pro niž by měl krajský soud napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit, považuje nepřezkoumatelnost pro nesrozumitelnost, nikoliv pro nedostatek důvodů. Zde nutno uvést, že napadené rozhodnutí správního orgánu není nesrozumitelné, přičemž současně nebylo zjištěno, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, by neměla oporu ve spisech, nebo by s nimi byla v rozporu, nebo že by ji při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost napadeného rozhodnutí.

K námitce zpochybňující právní posouzení věci krajským soudem Nejvyšší správní soud uvádí:

Z obsahu dávkového spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že dne 22. 10. 2007 stěžovatel uplatnil nárok na mimořádný hornický starobní důchod k 13. 6. 2007. Podle Potvrzení vydaného státním podnikem DIAMO, odštěpný závod Správa uranových ložisek Příbram, byl stěžovatel zaměstnán jako důlní záměčník v uranovém dolu od 10. 9. 1980 do 10. 4. 1991, kdy dosáhl nejvyšší přípustné expozice (2100 směn) a skončil výkon zaměstnání v hornictví. Následně žalovaná dne 9. 4. 2008 vydala žalobou napadené rozhodnutí, ve kterém tuto žádost zamítla pro nesplnění podmínek ustanovení § 76 zákona o důchodovém pojištění a nařízení vlády č. 557/1990 Sb.

Podle § 29 zákona o důchodovém pojištění *pojištěnec má nárok na starobní důchod, jestliže získal dobu pojištění nejméně a) 25 let a dosáhl aspoň věku potřebného pro vznik nároku na starobní důchod (dále jen „důchodový věk“), nebo b) 15 let a dosáhl aspoň 65 let věku, pokud nesplnil podmínky podle písmene a).*

Obecný „důchodový věk“ je upraven v § 32 zákona o důchodovém pojištění a činí 60 let u mužů a 53 až 57 let u žen podle počtu vychovaných dětí, pokud pojištěnci dosáhli tohoto věku do 31. 12. 1995. U pojištěnců, kteří dosáhnou věkových hranic uvedených v § 32 odst. 1 v období od 1. 1. 1996 do 31. 12. 2012 činí důchodový věk věkovou hranici uvedenou v § 32 odst. 1, avšak zvýšenou o příslušný počet kalendářních měsíců. Obecný

důchodový věk je diferencován podle toho, jde-li o muže, nebo o ženu (u mužů se přičítají dva kalendářní měsíce a u žen čtyři kalendářní měsíce za každý i započatý kalendářní rok z doby po 31. 12. 1995 do dne dosažení výše uvedených věkových hranic). Snížený důchodový věk je pak upraven v § 74, § 76 a § 94 zákona o důchodovém pojištění. Podle § 74 se za důchodový věk považuje věková hranice stanovená podle předpisů platných před 1. 1. 1996 po odpracování stanovené doby zaměstnání v I. pracovní kategorii, nebo v I. (II.) kategorii funkcí. Nárok na tuto sníženou věkovou hranici zůstává zachován do 31. 12. 2018. Podle předpisů platných před 1. 1. 1996 (tj. zákona č. 100/1988 Sb.) se rozlišuje ještě věková hranice snížená v důsledku odpracování uvedené doby pojištění v plném rozsahu a věková hranice snížená v částečném rozsahu. Věková hranice snížená v plném rozsahu činí podle § 21 odst. 1 a § 132 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení

- 55 let, byl-li občan zaměstnán nejméně 10, 15, nebo 20 roků v příslušném zaměstnání první pracovní kategorie, nebo konal-li voják z povolání nebo jiný příslušník ozbrojených sborů z povolání nejméně 20 roků službu zařazenou do I. kategorie funkcí,
- 57 let, konal-li voják z povolání nebo jiný příslušník ozbrojených sborů z povolání nejméně 20 roků službu v ostatních případech,
- 58 let, byl-li občan zaměstnán nejméně 20 roků v příslušném zaměstnání první pracovní kategorie.

Věková hranice snížená v částečném rozsahu je upravena podrobně v § 174 zákona o sociálním zabezpečení ve znění zákona č. 235/1992 Sb. a činí v návaznosti na podmínky zde uvedené 55 – 59 let.

Výjimečné postavení mezi ustanoveními zachovávajícími nárok na snížení věkové hranice pro odchod do starobního důchodu má § 76 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. Jde o určitou obnovu ustanovení § 74, avšak ve vztahu k výrazně užší skupině oprávněných.

Podle § 76 odst. 1 uvedeného zákona *nároky na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle nařízení vlády České a Slovenské Federativní Republiky č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům, zůstávají zachovány do 31. prosince 2000. Ustanovení § 74 věty druhé platí zde obdobně. Výše starobního důchodu podle věty první se stanoví podle tohoto zákona s tím, že pro výši a výplatu tohoto důchodu platí § 37 a § 71 odst. 1 a 4 obdobně. Výše procentní výměry starobního důchodu podle věty první se zvyšuje podle § 34 odst. 2 po dosažení 55 let věku. Nárok na snížení věkové hranice pro vznik nároku na starobní důchod podle předpisu uvedeného ve větě první vzniká též pojištěncům, kteří dosáhli 50 let do 31. prosince 2010, pokud splňují ostatní podmínky stanovené v tomto předpisu; přitom se nevyžaduje, aby ke splnění podmínek stanovených v § 2 odst. 2 písm. c) tohoto předpisu došlo v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice.*

Podle § 2 odst. 1 nařízení vlády č. 557/1990 Sb., o mimořádném poskytování starobního důchodu některým horníkům, ve znění pozdějších předpisů, má občan uvedený v § 1 odst. 1 tohoto nařízení, tj. pokud byl zaměstnán nejméně 25 roků, vykonával vybraná zaměstnání v hornictví a dosáhl věku 50 let do 31. 12. 2000, nárok na starobní důchod, jestliže *a) byl zaměstnán nejméně 15 roků ve vybraných zaměstnáních v hornictví, b) dosáhl nejvyšší přípustné expozice, c) skončil výkon vybraného zaměstnání v hornictví do 31. 3. 1991.*

Podle § 2 odst. 2 téhož nařízení občan uvedený v § 1 odst. 1 má nárok na starobní důchod též, jestliže a) byl zaměstnán nejméně 10 roků ve vybraných zaměstnáních v hornictví v uranových dolech, b) překročil nejvyšší přípustnou expozici a c) skončil výkon vybraného zaměstnání v hornictví v uranových dolech do 31. prosince 1990 v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice.

Podle § 3 uvedeného nařízení občan vykonávající vybrané zaměstnání v hornictví, který do 31. března 1991 nesplnil podmínku stanovenou v § 2 odst. 1 písm. a) nebo b), má nárok na starobní důchod, jestliže splnil chybějící podmínku a skončil výkon vybraného zaměstnání v hornictví do 31. prosince 1992.

Jak již Nejvyšší správní soud uvedl ve svém rozsudku ze dne 13. 7. 2006, č. j. 3 Ads 49/2006 - 40, publikovaném ve Sbírce rozhodnutí Nejvyššího správního soudu pod č. 972/2006, www.nssoud.cz, podle § 2 odst. 2 tohoto nařízení vlády mohou o přiznání starobního důchodu žádat pracovníci uranových dolů, kteří byli zaměstnání nejméně deset let ve vybraných zaměstnáních v hornictví v uranových dolech, skončili výkon zaměstnání hornictví v uranových dolech do 31. 12. 1990 [podle § 76 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“), odpadá podmínka skončení výkonu zaměstnání v souvislosti se snížením nejvyšší přípustné expozice] a podmínku překročení nejvyšší přípustné expozice splnili pouze proto, že nejvyšší přípustná expozice byla snížena na 2100 směn, přičemž tito pracovníci měli tou dobou nově sníženou expozici již překročenou.

Taková situace však v případě stěžovatele nenastala, neboť výkon zaměstnání v uranovém dolu skončil až dne 10. 4. 1991 a proto nesplňuje podmínku uvedenou § 2 odst. 2 písm. c) citovaného nařízení vlády pro vznik nároku na starobní důchod při dosažení věku 50 let. Nejvyšší správní soud v této souvislosti též zvažoval, zda snad by nebylo možno stěžovatelův nárok posoudit podle § 3 citovaného nařízení, nicméně dospěl k závěru, že ani podmínky zde uvedené nesplňuje, neboť i když skončil výkon vybraného zaměstnání v hornictví před datem 31. 12. 1992 a dosáhl nejvyšší přípustné expozice v témže období, nesplnil podmínku uvedenou v § 2 odst. 1 písm. a), neboť nebyl zaměstnán nejméně 15 roků ve vybraných zaměstnáních v hornictví. Nárok stěžovatele na starobní důchod tedy nespadá pod režim nařízení vlády č. 557/1990 Sb., neboť přestože byl zaměstnán po dobu více než deseti let v uranovém dolu a dosáhl nejvyšší přípustné expozice 2100 směn, nesplnil podmínku ukončení prací ke dni 31. 12. 1990.

Vzhledem k tomu, že stěžovateli nárok na starobní důchod nevznikl, postupovala žalovaná správně, když žádost žalobce o mimořádný hornický starobní důchod k 13. 6. 2007 (tedy k dosažení 50 let věku stěžovatele) zamítla.

Nutno ještě pro úplnost dodat, že stěžovatelův požadavek na přiznání, resp. posouzení jeho nároku na starobní důchod při dosažení věku 50 let podle „platných předpisů důchodového práva“ nemá oporu v důchodovém právu, neboť s ohledem na výše již citovanou právní úpravu zachování snížení věkové hranice pro odchod do důchodu v souvislosti s přijetím zákona o důchodovém pojištění č. 155/1995 Sb. (§ 74), lze uzavřít, že takto lze snížit důchodový věk maximálně na 55 roků. Výjimku tvoří právě jen snížení podle § 76 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb., v návaznosti nařízení vlády č. 557/1990 Sb., které, jak bylo výše vysvětleno, nelze na stěžovatelův případ vztáhnout. Další výjimkou je

těž ustanovení § 74a zákona č. 155/1995 Sb., které se na stěžovatele rovněž nevztahuje, neboť nesplnil podmínku zde uvedenou, tj. nástup do zaměstnání v uranovém průmyslu na pracovištích zde uvedených před 1. 1. 1969.

K namítané diskriminaci horníků, kteří podmínku skončení výkonu zaměstnání v hornictví v uranových dolech splnili po 31. 12. 1990, Nejvyšší správní soud odkazuje na ustálenou judikaturu Ústavního soudu.

Podle nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 16. 10. 2007, sp. zn. Pl. ÚS 53/04, *rovnost je kategorie relativní, jež vyžaduje odstranění neodůvodněných rozdílů. Zásadě rovnosti v právech podle čl. 1 Listiny základních práv a svobod je proto třeba rozumět tak, že právní rozlišování v přístupu k určitým právům nesmí být projevem libovůle, neplyne z ní však závěr, že by každému muselo být přiznáno jakékoli právo* (srov. bod 28. nálezu).

Ústavní soud dále vyslovil, že *určitá zákonná úprava, jež zvýhodňuje jednu skupinu či kategorii osob oproti jiným, nemůže být sama o sobě označena za porušení principu rovnosti. Zákonodárce má určitý prostor k úvaze, zda takové preferenční zacházení zakotví. Musí přitom dbát o to, aby zvýhodňující přístup byl založen na objektivních a rozumných důvodech (legitimní cíl zákonodárce) a aby mezi tímto cílem a prostředky k jeho dosažení (právní výhody) existoval vztah přiměřenosti* (srov. bod 30. nálezu).

Podobně se Ústavní soud vyjádřil rovněž v nálezu pléna ze dne 21. 1. 2003, sp. zn. Pl. ÚS 15/02. Oběma zmíněnými nálezy Ústavní soud zamítl návrhy na zrušení ustanovení zákona o důchodovém pojištění, v první případě šlo o ustanovení § 32 (rozdílný důchodový věk mužů a žen), ve druhém o ustanovení § 78.

Nejvyšší správní soud ve shodě s krajským soudem konstatuje, že zvýhodnění některých osob založené nařízením vlády č. 557/1990 Sb. vychází z objektivních a rozumných důvodů, které spočívaly v nezbytnosti řešit situaci spojenou s útlumem těžebního průmyslu a se snížením limitů nejvyšší přípustné expozice. Proto se předmětné nařízení vztahuje pouze na osoby, které danou podmínku splnily do 31. 12. 1990, tedy na osoby, jež měly v tomto okamžiku nově stanovenou nejvyšší přípustnou expozici již překročenu. Cílem nařízení nebylo umožnit horníkům, aby ukončili výkon zaměstnání v dolu a záměrně splnili stanovenou podmínku, ale naopak pomoci horníkům, kteří již výkon zaměstnání ukončili.

Podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky, *dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu.*

Citované ustanovení nelze v projednávané věci použít, neboť se jedná o posouzení ústavnosti nařízení vlády, nikoliv zákona. V takovém případě si soulad podzákonného předpisu s normami vyšší právní síly a s mezinárodními smlouvami, jimiž je vázán, posoudí přímo obecný soud, který ve věci rozhoduje.

Podle čl. 95 odst. 1 Ústavy České republiky *soudce je při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu; je oprávněn posoudit soulad jiného právního předpisu se zákonem nebo s takovou mezinárodní smlouvou.*

Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 10. 2006, sp. zn. III. ÚS 269/05, *ustanovení věty obsažené v čl. 95 odst. 1 Ústavy za středníkem nese následující smysl: Soudce obecného soudu při použití „jiného právního předpisu“ opravňuje přezkoumat jeho soulad se zákonem, a to s právními účinky inter partes a nikoli erga omnes. Smyslem tohoto přezkumu není kontrola norem, soud tedy nerozhoduje o neplatnosti „jiného právního předpisu“, rozhoduje toliko o jeho neaplikovatelnosti v dané věci. Nejde tedy ani o paralelu k systémům dekoncentrovaného (difúzního) ústavního soudnictví v omezeném segmentu, jelikož závěr obecného soudu o neaplikovatelnosti „jiného právního předpisu“ není v českém právním řádu právním precedentem. Vázanost soudce zákonem dle čl. 95 odst. 1 Ústavy ve spojení s čl. 1 Ústavy tudíž z pohledu čl. 95 odst. 1 Ústavy, věty za středníkem, znamená oprávnění soudu neaplikovat „jiný právní předpis“, je-li soudem považován za rozporný se zákonem. A contrario z uvedených ústavních ustanovení ale vyplývá, že v případě, nekonalstatuje-li obecný soud nesoulad „jiného právního předpisu se zákonem“, je jím vázán.*

Nejvyšší správní soud nezjistil nesoulad nařízení vlády č. 557/1990 Sb. se zákonem, s ústavním zákonem, ani s mezinárodními smlouvami, jimiž je při rozhodování vázán, proto zmíněné nařízení v projednávané věci aplikoval a uzavírá, že rozhodnutí žalované o zamítnutí žádosti o starobní důchod bylo vydáno v souladu s příslušnými právními předpisy.

Kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. nebyl prokázán, a proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 27. 8. 2008, č. j. 42 Cad 119/2008 - 23, jako nedůvodnou zamítl.

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 a 2 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 téhož zákona. Protože úspěšné žalované nelze ve věci důchodového pojištění přiznat náhradu nákladů řízení a stěžovatel v řízení nebyl úspěšný, bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. srpna 2009

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu